

PORUKA VODSTVA PODRUČJA

Opraštanje kroz Pomirenje Isusa Krista

Starješina Saulo G. Franco, Španjolska

Sedamdesetorica područja

Kao članovi Crkve, težimo biti dobro ne samo tjelesno, već i duhovno.

Jedna od najvažnijih stvari kojoj težimo je imati mir, a najbolji način da to postignemo je pronaći unutarnji mir. Kao što je Spasitelj rekao: »Ostavljam vam mir; mir, i to svoj, dajem vam. Ja vam ga ne dajem kakav svijet daje. Neka se ne uznemiruje i ne plaši vaše srce.«¹

Nažalost, taj je unutarnji mir lako izgubiti, posebice zbog stila života suvremenog svijeta u kojem živimo, koji postaje sve agresivniji. Ta agresivnost na različite načine ulazi

čak u naše domove i mi dolazimo do pretpostavke da je tako živjeti nešto normalno. Jedna od rečenica koju čujem kako ljudi izgovaraju sve češće i češće jest: »Opraštam, ali ne zaboravljam.« I čak: »Platit ćeš za to što si učinio.«

Opraštanje je vrlina koju svi trebamo postići i sačuvati. Predsjednik Gordon B. Hinckley jednom je prilikom rekao: »Mislim da bi to mogla biti najveća vrlina na Zemlji, a zasigurno najpotrebnija. Toliko je mnogo zloče i zlostavljanja, netolerancije i mržnje. Postoji tako velika potreba za pokajanjem i oprashtanjem.² To je veliko

načelo naglašeno u Svetim pismima, kako drevnim tako i suvremenim.

Opraštanje i pokajanje uvijek idu zajedno; ne možemo se pokajati bez oprashtanja i ne možemo oprostiti bez pokajanja.

Usporedimo oprashtanje s ugrizom zmije. Kada vas netko uvrijedi ili povrijedi, to je kao da vas je ugrizla zmija, što često može izazvati ozbiljne ozljede, čineći da proces ozdravljenja traje dugo i uzrokujući puno boli, ali i ovo se, kao i s bilo kojom ranom, zatvori i zacijeli s vremenom. Nekad nas otrovnica može ugrist i unutra ostaviti otrov. Isto vrijedi kod zamjerenja, mržnje, žudnje za osvetom i traženja pravde: Oni preuzimaju naše srce i, kao što je slučaj s otrovom, ne možemo zacijeliti ranu. Oprost je protutrov koji liječi one rane prouzrokovane otrovom; bez oprosta nemoguće je dobiti lijek. Nemojmo činiti kao mnogi Izraelci koje su ujele ljute zmije.³ Mogli su pronaći lijek gledajući u zmiju od mjadi koju je Gospodin naredio Mojsiju neka izradi, a koja je predstavljala Spasitelja i njegovo Pomirenje. Ali to se nije dogodilo i oni su izginuli.⁴

Spasitelj i njegovo Pomirenje jedini su način za pronaći kako oprostiti; nema drugog načina za oprostiti u teškim situacijama. Pomirenje je protutrov koji može iscjeliti i zatvoriti bilo koju ranu, čak i one najteže za koje

Starješina
Saulo G. Franco

Putovanje vjere Krešimira Čosića blagoslovilo je ljude oko njega

Starješina Perry Christensen

direktor za odnose s javnošću

Sjeverna Jadranska Misija

ogranak Rijeka

se čini da nema lijeka. Moć Pomirenja nije spontana; ponekad ju je teško primjeniti i zahtijeva mnogo truda, ali dostupna je svakome tko ju želi. Gospodin nas je, u suvremenoj objavi, podučio ovome:

»Stoga, kažem vam da trebate oprashtati jedan drugom; jer onaj koji ne oprosti bratu svojemu prijestupe njegove stoji osuđen pred Gospodom; jer na njemu ostaje veći grijeh. Ja, Gospod, oprostit ću kome hoću oprostiti, no od vas se traži da oprasštate svim ljudima.«⁵

Oprost u braku ključ je stjecanja braka za vječnost. Vidim mnoge parove koji ne oprasštaju jedno drugome za sitnice i gomilaju otrov zamjera-nja i mržnje; tada, kada se prepiru, otpuste sve što su nagomilali tijekom vremena i odnos je ozbiljno oštećen. Vidim neke brakove čija je uzajamna snošljivost minimalna, oni ne mogu podnijeti najmanje greške i doslovno oslobode »oluju u čaši vode«. Okrilje obitelji je mjesto na kojem najviše trebamo vježbati oprashtanje i upamtiti da

ne postoji uzvišenje bez oprashtanja. Naposljetku, oprashtanje je izravno povezano s dobrotvornošću, kao što je rekao prorok Moroni:

»No, dobrotvornost je čista Kristova ljubav, i ona traje zauvijek; i kto se god nađe obuzet njome u posljednji dan, bit će dobro s njim. Stoga, ljubljena braćo moja, molite se Ocu svom snagom srca, da možete biti ispunjeni ovom ljubavlju, koju on dade svima koji su pravi sljedbenici Sina njegova, Isusa Krista; da možete postati sinovi Božji; da kad se on pojavi mi budemo poput njega, jer ćemo ga vidjeti onakva kakav jest...«⁶

Molim se da uvijek budemo sposobni postići oprashtanje u svome životu; ako tako činimo, bit ćemo sličniji Spasitelju i postat ćemo njegovi istinski učenici. ■

NAPOMENE:

1. Ivan 14:27.
2. Forgiveness, Opći sabor, listopad 2005.
3. Brojevi 21:5-9.
4. Alma 33:20.
5. NiS 64:9-10.
6. Moroni 7:47-48.

Krešimir Čosić, međunarodna legenda košarke iz Hrvatske, navršio bi 70 godina 26. studenog 2018. Dana 28. listopada iskazana je počast njegovom životu, ali ne životu košarkaških uspjeha, već životu predanog i iskrenog sljedbenika Isusa Krista. Košarkaški suigrači te politički vođe iz Hrvatske i Sjedinjenih Američkih Država pridružili su se Krešimirovoj voljenoj obitelji u zagrebačkoj kapeli Crkve Isusa Krista svetaca posljednjih dana čiji je on bio član.

Premijerno je bio prikazan film »Vjera i život kao jedno« u kojem je opisana njegova dramatična promjena iz ateiste u kršćanina i člana Crkve Isusa Krista svetaca posljednjih dana. Mnogo se zna o njegovim postignućima, u košarcu kao i zamjenik veleposlanika za Hrvatsku tijekom rata. Možda se manje zna o njegovom duhovnom putovanju od ateiste do odvažnog kršćanina. Kao što se opisuje u filmu, Krešimir je bio zraka svjetla svima i odvažan sljedbenik Krista u komunističkom razdoblju kada je bilo opasno biti kršćanin.

FOTOGRAFIJA: STARJEŠINA PERRY CHRISTENSE

Starješina Massimo De Feo, član Sedamdesetice područja i drugi savjetnik u predsjedništvu područja Europa, odao je počast životu Krešimira Čosića i rekao je da je on »imao sposobnost spojiti ljude različitih kultura, vjera i političkih stranaka. Iako smo ovdje iz različitih kultura, vjera i političkih stranaka, mi smo kao jedno. To je Krešimirova baština.« Dok je gledao slušateljstvo sačinjeno od političkih vođa, košarkaških suigrača, članova Crkve i članova obitelji Čosić, starješina De Feo je rekao: »Kada vidim sve vas okupljene zajedno iz svih kultura i religija, shvaćam da Krešimir još uvijek ujedinjuje ljudе.«

Senator Orrin Hatch, stariji senator i državnik Sjedinjenih Američkih Država te Krešimirov prijatelj sa zadovoljstvom mu je odao počast na svojem posljednjem međunarodnom putovanju kao senator SAD-a prije

svojeg umirovljenja. Slušateljstvo je uključivalo hrvatske političke vođe, od kojih su neki radili zajedno s njim na tome da rat u Hrvatskoj privедu kraju.

Senator Hatch iznio je da je »Krešimir Čosić služio svojoj zemlji iz svoje velike ljubavi prema njoj. Međutim, govor senatora Hatcha bio je prvenstveno usredotočen na Krešimirovo duhovno putovanje i on je rekao da je »Mormonova knjiga zauvijek promijenila Krešimirov život. Krešimir je znao da je istinita. Promijenila je cijeli njegov život. A to mu je bilo važnije od svih ovacija njegove sportske slave.«

Ovaj događaj bio je predivna prilika da se sjetimo čovjeka koji je bio od presudne važnosti za postojanje Kristove Crkve u zemljama bivše Jugoslavije, ali i za nezavisnost i budućnost Hrvatske u ovome svijetu. Zbog toga će on ostati u dragom sjećanju svih koji su poznавali njega i njegovo djelo. ■

FOTOGRAFIJA: STARJEŠINA PERRY CHRISTENSE

Kamp Djevojaka

Ana Hundrić
ogranak Zagreb

Od 23. do 25. kolovoza 2018. u Brežicama, Slovenija, održan je kamp za Djevojke Crkve. Prisustvovalo je 7 djevojaka iz Slovenije, Hrvatske i Srbije. Po dolasku djevojke su same složile šatore u kojima su noćile i same su, uz malu pomoć odraslih, pripremale obroke na otvorenome.

Od zabavnih aktivnosti bilo je planinarenje na kojem smo mogli naučiti važnost slijedenja znakova kako onih u šumi, tako i onih koji se nalaze u Svetim Pismima, jer se lako izgubiti i u šumi i u životu. Sestra Lidija Sambunjak nas je vrlo mudro, kroz vrlo jednostavan pravi primjer podučila ovom važnom načelu. Dok smo hodali, zanemarili smo uputu koju smo dobili na početku puta,

a to je bilo da slijedimo oznake na stablima, zbog čega smo na kraju staze samo vidjeli kapelicu sa stražnje strane, ali nismo mogli doći do nje jer put nije bio dovoljno prohodan. Iako je staza bila kraća i lakša, to nije bio pravi put, a cilj smo mogli samo gledati, ali ne i uživati u onome zbog čega smo krenuli na izlet. Morali smo se vratiti na pravu stazu kako bismo stigli do crkvice Sv. Vida odakle pogled seže na cijele Brežice. Starješina Uchtdorf je podučio: »Male greške i sitna otklanjanja od nauka evangelija Isusa Krista mogu donijeti tužne posljedice u naš život. Stoga je od kritične važnosti da budemo dovoljno disciplinirani kako bismo se rano i odlučno vratili na pravi put i ne čekali niti se nadali da će se greške nekako same ispraviti.« Nadamo se da će i naše djevojke stajati postojano poput te crkvice

FOTOGRAFIJA: ANA HUNDRIĆ

Zajedništvo uz logorsku vatru.

i da će njihova djela i riječi odražavati Kristovu svjetlost i ljubav, kako bi njihovi životi mogli biti primjer i svjetlo budućim generacijama.

Na kupanju u bazenu svi smo uživali, i mali i veliki, a poduka je bila da se na životnom putovanju susrećemo s mirnim i nemirnim vodama i najvažnije je uvijek zadržati glavu iznad vode i nastaviti plivati, osim ako želite roniti, naravno.

Djevojke su samostalno pripremale jutarnje duhovne misli. Žuta skupina (Hana, Suzana, Rebeka i Kezija) podsjetila nas je na to kako je došlo do obnove evanđelja u posljednjim danima te na važnost komuniciranja s Nebeskim Ocem radi dobivanja odgovora na osobna pitanja i primanja objave. U subotu ujutro Plava skupina (Dunja, Ana i Vita) podsjetila nas je na poduku koju je večer prije dala sestra Ankica Ostarčević, koja je između ostalog govorila o šest vrijednosti koje je podučavao predsjednik Hinckley o tome kakvi trebamo biti. Rekao je da trebamo biti zahvalni za ono što nam je dano, pametni u korištenju blagoslova koje imamo stječući obrazovanje, čisti u svojem ponašanju i ophodenju s drugima,

odani evanđelju, Nebeskom Ocu i našem Spasitelju, ponizni pred Bogom i drugim ljudima te ispunjeni molitvom u svemu kako bismo ostali na pravom putu. Neke su djevojke također iznijele svjedočanstva o tome što im znaće ova načela i zašto ih se vole držati.

U voćnjaku gdje smo noćili nije bilo medvjeda niti vukova, ali mački Cicko i Juri su se pobrinuli da nas podsjetite da spavamo na otvorenome, pod krošnjama. Novi dodaci u dvorištu poslužili su im kao poligon i zabavno skakalište s krošnji i to baš usred noći, kad smo spavalici.

Druženje smo završili posjetom muzeju u Brežicama gdje smo mogli naučiti nešto o povjesnim događajima, lijepim ali i vrlo tužnim.

Sestra Kezia je napisala o svom prvom iskustvu na kampu mladih djevojaka: »U kampu za djevojke svidjelo mi se druženje s novim i starim prijateljicama, penjanje na brdo Brežice, plivanje u Termama Paradiso, čitanje i upoznavanje s prošlošću u muzeju.

Naučila sam da mogu vjerovati prijateljima, da sam sposobna sama se brinuti o sebi, da u životu ili kada smo u prirodi treba slijediti znakove. Željela bi opet doći da opet mogu vidjeti prijateljice, prirodu, povijest grada i opet učiti o svjedočanstvima.«

U ovih nekoliko dana naučili smo više jedni o drugima i učvrstili želju za vjernim življenjem evanđelja. Nadamo se da ćemo svi zajedno uvijek ostati na tom putu te da će djevojke pronalaziti snagu za pravedan život kako bi bile izvor svjetlosti u ovome svijetu. ■

Sabor mladih u misijskom domu

Ivan Dragoslavić

ogranak Rijeka

Krajem prošle godine, 27. i 28. prosinca, u Zagrebu je održan sabor mladih u dobi od 12 do 18 godina. Šesnaest mladića i djevojaka iz različitih država, pozadina, jezika i kultura sastalo se zajedno kao prijatelji. Što ih je spojilo? Evanđelje Isusa Krista i sabor mladih pod nazivom: »Ako me volite obdržavajte moje zapovijedi«. Većina ovih mladih ljudi nije se pozvala prije sabora, ali su sada postali doživotni prijatelji.

Cijeli sabor vodili su mladi, posebno Jakob Klobčić iz Slovenije i Nemanja Ibraimović iz Srbije (obojica su se vratili s misije prošle godine).

Cijeli događaj bio je prava mješavina jezika, i to hrvatskog, engleskog, srpskog, slovenskog. Prevodilo se na sve jezike na sve strane. Ankica i Mišo Ostaričević, koji su također bili prisutni, komentirali su: »Nismo vidjeli ovakvo prijateljstvo već dugo. Zaista su se sprijateljili.«

Cijeli sabor sastojao se od mnogo aktivnosti u kojima su stvarno svi mogli sudjelovati i zabaviti se. Sve su aktivnosti bile tako osmišljene da budu zabavne i poučne u isto vrijeme. Uključivale su »brzo sklapanje prijateljstva« s brzim upoznavanjem, projekt služenja sa pripremanjem higijenskih paketa za

Brat Ivan s prijateljima.

žene u smještaju za izbjeglice, klizanje u centru Zagreba, događaj »Escape room«, ukrašavanje medenjaka, karaoke pjevanje i nekoliko sastanaka duhovne misli koje su održali predsjednik Melonakos i predsjednik Sambunjak. Bila je to stvarno dobra prilika za sve mlade da se upoznaju i zbliže i zajedno stvore jednu predivnu atmosferu i unesu puno duha u svoje živote te da iznesu i osnaže svoja svjedočanstva. ■

Aktivnosti su bile zabavne i poučne.

Stvaranje veće samodostatnosti za tražitelje azila u Hrvatskoj

Starješina Perry Christensen
direktor za odnose s javnošću

Sjeverna Jadranska Misija
ogranak Rijeka

Crkva Isusa Krista svetaca posljednjih dana zajedno je s Hrvatskim Crvenim križem radila na više raznih humanitarnih projekata tijekom godina. Nedavno su zajednički dovršili važan projekt u zagrebačkom prijemnom centru za tražitelje azila. Crkva je donirala pet perilica i pet sušilica za rublje kako bi pomogla korisnicima ovog centra da budu više neovisni i samodostatni.

Pokretači ovog humanitarnog projekta bili su starješina i sestra Cooper, koji služe humanitarnu misiju za Crkvu u Sjevernoj Jadranskoj misiji. Oni su izjavili: »Mi uvijek tražimo načine kako možemo pomoći. Shvaćamo da ovi ljudi koji su napustili svoje domove i

trenutno se nalaze u prijemnom centru trebaju pomoći. Zajedno s našim dugo-godišnjim suradnicima, Hrvatskim Crvenim križem, brzo smo donijeli odluku o tome što ovim ljudima najviše treba.«

Na otvaranju su prisustvovali predsjednik Domagoj Kobeščak,

predsjednik zagrebačkog ogranka Crkve, misionarski bračni par Cooperovi, Katarina Zorić, glasnogovornica Hrvatskog Crvenog križa te brojni drugi radnici Crvenog križa i korisnici centra.

Predsjednik Kobeščak komentirao je da je projekt bio važan iz

Katarina Zorić iz Crvenog križa predaje zahvalnicu za podršku i suradnju starješini i sestri Cooper i predsjedniku Kobeščaku.

Predsjednik Domagoj Kobeščak razgovara s predstavnicima Crvenog križa.

nekoliko razloga: »Volim vidjeti kako se Crkva uključuje u projekte pomaganja izbjeglicama. Mi smo Crkva 'za ljude'. Kao Crkva, mi ne osuđujemo druge organizacije i ovakva će nas vrsta aktivnosti zbližiti

s drugim vjerskim i dobrovornim organizacijama. Drugo, mi želimo biti svjetlo svijetu, kao Crkva i kao pojedinačni članovi. I naposljetku, Bog će nam suditi po tome kako se odnosimo prema strancima. Nama je

udobno u našim vlastitim domovima, ali ima jako mnogo ljudi koji su daleko od svojih domova i trebaju taj topao osjećaj koji u njihove živote mogu donijeti sloboda, neovisnost i samodostatnost.«

»Posebno smo ponosni i sretni što smo do sada održavali tako dobru suradnju u pomaganju ljudima u potrebi«, rekao je Tomislav Marjanović iz Hrvatskog Crvenog križa. »Za sve nas ovo je prekrasan božićni dar.«

Radujemo se budućim projektima pomaganja potrebitima u suradnji s Hrvatskim Crvenim križem. ■

GLAS OVI LOKALNIH SVETACA POSLJEDNJIH DANA

Andeo Moroni

Željko Nemeć

ograničen Zagreb

Andeo Moroni. Zlatni andeo Moroni sa trubom. Andeo Moroni nalazi se na vrhu svakoga hrama Crkve Isusa Krista svetaca posljednjih dana u svijetu. Onaj kojega sam ja nedavno video je na vrhu prekrasnoga hrama u Bernu. Sa velikim sam se uzbuđenjem pripremao za put jer sam znao da je cilj mojega puta od najveće važnosti u mojoj životu. Kada smo stigli nakon duge vožnje prvo što smo vidjeli je bio zlatni sjaj andela Moronija na vrhu bernskog Hrama. Nikada neću zaboraviti trenutak kada sam prvi puta ušao u hram. Djelovalo je kao da sam ušao u nešto eterično kroz što je isijavala bijela boja.

Ta bijela boja su naravno bili članovi Crkve u bijeloj odjeći koji su se tamо sakupili radi ispunjavanja raznih uredbi. Osjetio sam snažno prisustvo Duha Svetoga i to je bio najljepši osjećaj u mojoj životu. Tih nekoliko dana tamо provedenih prošlo je za sve nas u obavljanju mnogobrojnih aktivnosti. Ja sam krstio svoje pokojne majku i oca, i također još 70-tak ljudi koji više nisu među živima. Tada sam shvatio veliku važnost rada na rođoslavlju i koja je velika radost kada se naši mrtvi krste i budu očišćeni od grijeha. Veliki dojam i duboke emocije na mene je ostavilo primanje patrijarhalnog blagoslova. Još sada osjećam ruke patrijarha na svojoj glavi i čujem njegov umirujući i dostojanstven glas. Draga braćo i sestre neka vas ništa ne spriječi da odete u hram i činite to što je moguće češće. Blagoslovi tamo dobiveni nemjerljivi su. ■

FOTOGRAFIJA: SNEŽANA PODVINSKI

Brat Željko Nemeć

Dvije velike promjene

Predsjednik Sven Sambunjak

Predsjednik okruga Hrvatska, ograna Zagreb

Primivši poziv da vam kao predsjednik okruga Hrvatska napišem nekoliko riječi, odmah su mi u um došli sljedeći stihovi iz Mormonove knjige:

„...Gospode, učinio si nas moćnima u riječi kroz vjeru, ali nas ne učini moćnima u pisanju...“ (Eter 12:23)

„...kad pišemo, mi opažamo slaboku svoju...“ (Eter 12:25)

Baš kao što se Moroni mučio s mišljom da će mu se izrugivati zbog slabote u pisanju (Eter 12:23, 25), tako se i ja mučim s tom mišljom dok nastojim napisati ove riječi.

Ipak, moja je obveza da vam se obratim, i zato se molim da će moje riječi vama biti smislene, nadahnjujuće i ohrabrujuće.

Dvije velike promjene dogodile su se u crkvi u zadnjih nešto više od godine dana. Te promjene su izuzetno važne i značajne.

Posluživanje je sveta dužnost

Prva velika promjena bila je ukidanje crkvenih programa kućnih učiteljstava i kućnih posjetiteljstava. Na Općem saboru crkve u proljeće 2018. godine naš novi prorok, predsjednik Russell M. Nelson i članovi apostolskog zbora objavili su da ćemo umjesto podučavanja i posjećivanja, svojim sestrnama i braći – posluživati.

Posluživanje je sveta dužnost. Ono nije ograničeno. Posluživati možemo svakome, u svako vrijeme i na svakome mjestu – na ulici, u trgovini,

na poslu, u školi, u bolnici... Posluživati možemo na bezbrojne načine. Možemo pomoći starijoj osobi ući u autobus. Možemo nasmijati snuždenog prijatelja. Dok vozimo automobil, u prometu možemo ljubazno dati prednost drugom vozaču ili pješaku, iako oni tu prednost možda prema pravilima nemaju. U trgovini se možemo osmjehnuti umornom prodavaču i ohrabriti ga s nekoliko ugodnih riječi. Mala djela ljubavnosti često predstavljaju velika djela u vječnosti.

Gladni i žedni dobrih djela

Čak i ako vaš pokušaj činjenja malog (ili velikog) djela ljubavnosti ne uspije – ne posustanite! Nemojte dopustiti da postanete ogorčeni ako budete odbijeni. Ako ponudite svoje sjedalo u autobusu ili tramvaju drugoj osobi, a ona tu ponudu odbije – ne zaboravite opet sutra učiniti isto za nekog drugog. Svijet je gladan i žedan dobrih djela.

No, postoji jedna posebna vrsta posluživanja koja je važnija od svakodnevnih malih djela ljubavnosti. To je posluživanje braći i sestrnama koji su sklopili savez s našim Nebeskim Ocem. Naše im posluživanje, ako ga učinimo na ispravan način, pomaže da ostanu na uskom i ravnom putu prema vječnom životu i uzvišenju (vidi Matej 7:13–14). Svatko od nas ima obvezu biti dobar i ljubazan prema svakom djetetu našeg Nebeskog Oca, bez obzira je li on prihvatio savez krštenja ili

nije. No, posebnu odgovornost imamo prema našim bližnjima s kojima smo u vječnoj vezi obnovljenog evandelja.

»Dođi i slijedi me«

Druga velika promjena najavlјena je na jesenskom Općem saboru crkve 2018. godine, a njezina primjena započela je početkom ove godine. Broj sastanaka nedjeljom se smanjio. Dobili smo potpuno nove priručnike za proučavanje svetih pisama. Njihovo ime, »Dođi i slijedi me«, jasno govori kojim smjerom trebamo krenuti.

Novi priručnici »Dođi i slijedi me« više ne služe samo zato da bismo iz njih pripremili lekciju za nedjeljnu školu. Oni predstavljaju pomoći i ohrabrenje da uz njih proučavamo Svetu pisma i tijekom tjedna. Jeste li primijetili kako su poglavљa iz našeg novog priručnika vrlo jednostavna i kratka, ali istovremeno posebna, zanimljiva i nadahnjujuća? Nadam se da ćete nove priručnike iskoristiti u godini koja je pred nama da razvijete osjećaj ljubavi prema Svetim pismima, ojačate se duhovno i postanete utemeljeni u evangeliju. ■

**Predsjednik
Sven Sambunjak**

FOTOGRAFIJA: SVEN SAMBUNJAK

Na internetu

Službene internetske stranice Crkve:

www.crkvaisusakrista.hr

www.mormon.org/hrv

www.fb.com/mormoni.hr ■